

3) Prsti na rokah so daljši nego li prsti na nogah.

4) Roki rabimo pri delu, a nogi, kadar želimo z jednega kraja na drugi, to je pri hoji.

Ponovilo: Koliko nog imamo? Dve; desno in levo. — Janko, povédi mi dele tvoje noge! Stegno, golenica in stopalo. — Kaj vidimo na vsakej nogi? Prste, pëto in podplat. — Po koliko prstov imaš na vsakej nogi? — Kje se pregiblje noga? — Kje se pregibljejo prsti? — Kje je koleno? — Kje so gležnji? — Čimu ima človek nogi? Da more hoditi, teči, skakati, plesati, plavati, jézditi in plezati.

Pripovedka. (Zdravje največje blago.) Nek ubog popotnik pride truden in spehan do neke gostilnice. Ukaže si prinesiti kos črnega kruha in kozarec piva (ola.) — Kmalu za njim se pripelje bogat gospod v zalej kočiji ter si ukaže prinesiti kos mrzle pečenke in pol litra najboljšega vina. Vse to použije v kočiji. — Ubogi popotnik je bil nezadovoljen ter je godrnjal, da se bogatinom také dobro godí.

Bogati gospod je to zapazil ter mu reče: „Bi li ti ne hotel menjati z menoj?“ — „Zakaj li ne“, odgovori popotnik.

Gospod ukaže svojemu strežniku, da ga vzdigne iz kočije. Ali žalosten pogled! Njegovi nogi ste bili mrtvoudni ter ni mogel ne stati, ne hoditi, temveč strežnik ga je moral tako dolgo držati, da mu prinesó bérle, na katere se je opiral. — „Hočeš li menjati z menoj?“ vpraša zopet gospod ubozega popotnika.

„Bog me varuj tega“, reče prestrašeni popotnik, „moji zdravi nogi ste mi ljubši nego vse vaše premoženje. Tudi rajši jem črn kruh in potujem peš, nego da bi me morali drugi voditi, kakor kacega otroka. Z Bogom, gospod!“

„Prav imaš“, reče bogatin. „Ako bi ti meni dal svoji zdravi nogi, dal bi ti jaz vse, kar imam.“

Glejte otroci, kako srečni ste, da imate zdrave noge. Kdor pa hoče vedno imeti zdrave noge, mora jih imeti tople ter jih skrbno varovati mokrote. (Konec prih.)

Učne slike iz zgodovine.

(Piše **Tone Brezovnik**.)

(Dalje.)

IV. G r k i.

1) *Grki v obče.*

Najslavnejše ljudstvo starega veka, Grki ali Heleni, so prebivali na južnem konci Balkanskega poluotoka na Grškem. Grška dežela je gorata, a na vse strani žuborijo bistri potoki in male rekice v ljubeznjive dolinice. Vedro in lepo, kot narava dežele in vedno modro nebo nad njo, je bilo tudi ljudstvo. Udano je bilo posebno pesništvu, godbi in drugim lepim umetnijam; pa tudi za resne, učene reči, globokega premišljevanje je bilo enako vneto. Njegova zapuščena dela so nam še zdaj v vzgled.

Grška se je delila v več malih državic (skoro kolikor mest, toliko državic). Največjo slavo so dosegla mesta: Atene, Sparta, Defi, Korint, Olimpija, Plateja, Teba i. dr. Vkljub temu, da je bilo na Grškem toliko državic, čutili so se Grki vendar vedno kot en vkupni národ. Ne le enak jezik, nego vezale so jih tudi enaka vera in národne igre.

Pó veri so bili Grki pogani. Najvišji bog jim je bil Dij (Juppiter), vladar neba in zemlje. Kot posebnost najdemo pri starih Grkih orakeljne (prorokovališča). Mislili so namreč, da bogovi po posebnih znamenjih in prikaznih ljudem prihodnost razodenejo.

Taka razodetja so imenovali orakeljne. Orakeljnom so verovali brezpogojno. Najslavnejši orakelj je bil v Delfi; tù je Apolon, bog solnčne in duševne svitlobe, razodeval ljudem prihodnost.

Imenitne so bile tudi národne igre in najslavnejše one v Olimpiji, bogu Diju na čast. Vsak svoboden Grk se je smel teh iger udeležiti. Med tem, ko se je v Olimpiji ta národni praznik obhajal, morali so nehati na Grškem vsi boji in vsi prepiri. Iz vseh Grških držav in drugih daljnih Grških naselbin so se napotili pobožni popotniki v prazničnih oblačilih v Olimpijo. Svečanost se je začela z veliko daritvijo bogovom. Po dovršeni daritvi so se začele igre v zagrajenem kraju (stadiji). Okoli in okoli tega prostora so bili sedeži za gledalce. Pogumni junaki so za stavo letali, se rovali, s pestmi borili, skakali, se vozili s štirimi konji, jezdili ter skušali, kdo more bronasto pločo (diskos) najvišje in najdalje vreči.

Tekmovanje je trajalo pet dni. Tisuče in tisuče gledalcev je z veselim vriščem pozdravljalo zmagovalca, ki je dobil oljkini venec v dar. Oljkini venec so imeli Grki za največjo čast, ki more človeka doleteti. Domov gredé so zmagovalca povsodi z veliko slavo vsprejemali. Doma so ga rojaki pred mestom čakali ter ga v svečani procesiji peljali do očetove hiše. Pesniki so mu v pesnih slavo prepevali, in plemenitaši vabili so ga k sebi v goste. — Te Olimpijske igre so se igrale natanko vsako četrto leto, in Grki so jeli po njih leta šteti (olimpijada).

2) Likurg v Sparti.

Med vsemi Grškimi državicami ste vendar najbolj sloveli Sparta in Atene, tako da je njih zgodovina tudi zgodovina vse Grške. Da ste pa ti dve državici tako slavni postali, imate se zahvaliti svojima izvrstnima postavodajalcema, Sparta Likurgu, Atene pa Solonu.

Likurg je bil kraljevskega rodú. Kot odrasel mož prepotoval je Egipt, Azijo i. t. d., da si je pregledal tamkajšnje razmere in postave. Ker so pa domá v Sparti med tem nastali neki prepiri, prišli so Spartanski poslanci za njim ga prosit, naj bi se prej ko mogoče vrnil domov. Rekli so mu, da ga vsi domá želé ter ga prosijo, naj bi z modrimi postavami uredil državo. Predno pa se je Likurg vrnil v Sparto, je šel v Delfi Apolona za svét vprašat. Tù se mu je odgovorilo, da naj gre pogumno na delo in naj sestavi postave, kakoršne bodo vredne Spartancev. Na to se vrne v Sparto, skliče Spartance na trg ter jim oznani nove postave.

Država naj bi imela le močne in krepke državljane. V življenji in šegah naj bi bila po stari navadi kolikor mogoča enakost in priprostost. Zato so razdelili vso Spartansko zemljišče na novo ter dali vsakemu enako veliko. Odpravil je ves srebrn in zlat denar in na njegovo mesto dal železen denar. Železni denar pa je bil jako malo vreden in tako neroden, da ga človek ni mogel mnogo seboj nositi. 200 gld. našega denarja je bilo toliko Spartanskega drobiža, da bi človek ž njim naložil težak voz z dvema voloma. Spartanci tedaj s svojim denarjem niso mogli potovati v tuje dežele, pa tudi tujci niso k njim zahajali, ker si niso mogli zlatega in srebrnega denarja zaslužiti. Tako je prisilil Likurg Spartance, da so domá bili ter za se živeli.

Pa tudi z obilnimi in okusnimi jedmi se Spartanci niso smeli razvaditi. Odrasli možje niso smeli domá jesti, ampak skupaj v javnih obednicah. Svinjsko meso s soljo in kisom v krvi kuhano dajalo jim je vsakdanjo „črno juho“.

Posebno stroga je bila vzgoja mladine. Takoj po rojstvu so Spartanci morali svoje otroke prinesti posebnemu starešinskemu odboru, ki je novorojeno dete ogledal. Krepkega in zdravega dečka so takoj vpisali med meščane ter ga izročili materi, naj ga do sedmega

leta vzreja; slabega in pohabljenega pa so izpolegli na goro Tajget, kjer so ga divje zveri požrle. V sedmem letu so zdravi dečki morali zapustiti očetovo hišo ter so šli v javna odgojališča, v katerih so jih posebni učitelji do dvajsetega leta vzrejali. Vsa vzgoja je nameravala spoštovanje do starih ljudi, pokorščino proti postavam in pogumnost. Utrjevati so se morali proti gladi, žeji, vročini in mrazu, da celó proti skelečimi telesnimi bolečinami. Vsa država naj bi imela le krepke ljudi, slabotnih ni treba. Šole so bile prav za prav vojaške vadnice, v katerih so se mladenči vzrejali v krepke junake.

Zato se Spartanci niso bali vojske, ampak veselili so se je, kakor kake prijetne slovesnosti. Priprosto navadno obleko so takrat zamenili z lepo rudečo, lase so namazali z dišečim oljem ter jih lepo razčesali, a čelado so si z vencí ovijali. Prepevaje junaške pesni, so šli veselo in pogumno v boj, v katerem so rajši častno poginili, nego da bi premagani domov bežali. Sploh je bila Sparta podobna veliki vojašnici.

Najvišjo oblast v državi je podelil Likurg dvema kraljema različnih rodovin. O vojski in miru, o pogodbah s tujimi državami in o drugih novih postavah je določeval „národni zbor“, katerega se je smel udeležiti vsak Spartanec, ki je dovršil 30. leto in se je neomadeževano obnašal.

Ko je Likurg te svoje postave dovršil, je sklical národni zbor in mu oznanil, da je namenjen iti v Delfi vprašat boga Apolona, kaj bi bilo še treba dodati, da bili meščani popolnoma srečni. Pred odhodom pa so mu morali vsi s prisego obljubiti, da bodo njegove postave tako dolgo spolnovali, dokler se domov ne vrne. V Delfi mu je orakelj rekel, da bodo Spartanci slavni in mogočni, dokler bodo po teh postavah živeli. Likurg je ta božji odgovor pismeno poročil v Sparto, sam pa se ni domov vrnil, ampak je šel na otok Kreta, kjer je mirno živel do smrti. Na smrtni postelji je prosil svoje prijatelje, naj njegovo truplo sežgejo, a pepel raztresejo po morji, da bi ga Spartanci potem nikdar ne mogli domov prinesiti, ter bi morali vedno njegove postave spolnovati.

(Dalje pride.)

Sredozemsko morje.

Med vsemi morji ni ga morja, katero bi bilo toliko važno, toliko vplivno, vabljivo, poučljivo in merodajavno v svetovni zgodovini, kakor Sredozemsko. Grecija nam kaže, da je bilo v njeni zgodovini nestanovitno morje bolj važno, kakor pa trdna zemlja, na kateri so stanovali.

Vzomika bi ne bila nikdar tako napredovala, ako bi njegovi valovi ne oblivali bregov Egiptovskih, Maloazijskih, Španjskih in Italijanskih i. t. d. To morje ne loči znanih delov starega sveta, marveč jih veže; pripeljalo je skupaj Arijane, Semite in Hamove potomce; voda njegova vravná podnebje dežel, ki so ob njegovih bregovih in jih odpéra prometu in občevanju, ker nosi ladije in razdeluje bogastvo med okoliščina ljudstva, da l brez tega morja bi bili prebivalci zahodnih bregov daleč zaostali v omiki in vzobraženosti.

Dolgo časa so mislili, da ljudje morejo bivati in sponašati se le okoli Sredozemskega morja; dalje ko so stanovali ljudje od tega morja, niže so bili v omiki. „Kakor žabe okoli luže, tako sedimo vsi okoli tega morja“, je rekel uže Platon. Vode njegove niso tako bogate (mislimo tukaj na bisere, ki se nahajajo v Indijskem oceanu) pa vender skrivajo pod svojo gladino neizmerno bogastvo, katerega so se komaj dotaknili. Ribštvo